

**CRNA GORA
MINISTARSTVO PROSVJETE**

ZAVOD ZA ŠKOLSTVO

Predmetni program

**MUZIČKA UMJETNOST
I ili II razred gimnazije**

Podgorica, 2014.

Nastavni predmet
MUZIČKA UMJETNOST

Predmetni program
MUZIČKA UMJETNOST
I ili II razred gimnazije

Izdavač: Zavod za školstvo

Urednik:

Lektura:

Tehnička priprema:

Dizajn korica:

Štampa:

Tiraž:

Podgorica, 2014.

Nacionalni savjet za obrazovanje na 27. sjednici, održanoj 17. marta 2014. godine utvrdio je izmjene predmetnoga programa Muzička umjetnost za I ili II razred gimnazije.

S A D R Ž A J:

1. NAZIV NASTAVNOGA PREDMETA: MUZIČKA UMJETNOST.....	5
NAZIV PREDMETNOGA PROGRAMA: MUZIČKA UMJETNOST.....	5
2. ODREĐENJE PREDMETNOGA PROGRAMA	5
a) Položaj, priroda i namjena predmetnoga programa	5
3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOGA PROGRAMA	6
4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOGA PROGRAMA.....	7
5. DIDAKTIČKE PREPORUKE.....	9
Slušanje muzike	10
Izvođenje muzike	10
6. KORELACIJE MEĐU PREDMETIMA.....	11
7. STANDARDI ZNANJA	11
8. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I OCJENJIVANJA.....	12
9. RESURSI ZA REALIZACIJU NASTAVE.....	12
9.1. Predložena djela za slušanje	12
SREDNJI VIJEK.....	12
RENEŠANSA	12

BAROK.....	13
KLASICIZAM.....	13
ROMANTIZAM	13
MJUZIKL	14
ROCK	15
POP	15
10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/NASTAVNICA I STRUČNIH SARADNIKA/SARADNICA.....	16

1. NAZIV NASTAVNOGA PREDMETA: MUZIČKA UMJETNOST
NAZIV PREDMETNOGA PROGRAMA: MUZIČKA UMJETNOST

2. ODREĐENJE PREDMETNOGA PROGRAMA

a) Položaj, priroda i namjena predmetnoga programa

Muzika je, kao grana umjetnosti, zbog svoga univerzalnog jezika i poruka koje nosi, postala sredstvo komunikacije među pojedincima, grupama i širim zajednicama. Kao specifična kombinacija znanja i vještina, ona pruža neograničene kreativne mogućnosti, a njen uticaj daleko prevazilazi vrijeme i mjesto njezina nastanka, što je čini važnim segmentom razvoja svakoga čovjeka.

Muzika je dio čovjekove stvarnosti i njegova potreba. Kao takva postoji u nastavnome programu gimnazije kao predmet Muzička umjetnost, da bi se učenici/učenice upoznali/upoznale s njenim svijetom vrijednosti i muzički obrazovali/obrazovale kroz njeno izvođenje, stvaranje, slušanje i upoznavanje. Kroz muziku se razvija ošćaj estetske senzibilnosti, kritičkoga rasuđivanja i vrednovanja.

Predmet ima muzičke sadržaje koji odgovaraju nivou zrelosti i samostalnosti srednjoškolaca, njihovu intelektualnom potencijalu i kritičkome odnosu prema životu i svijetu, kao i dotadašnjem muzičkom obrazovanju. Dio sadržaja namijenjen je promovisanju crnogorske tradicije i kulture, jer učenici/učenice predstavljaju populaciju koja u budućnosti treba da odgovorno učestvuje u oblikovanju nacionalne kulture i društvenoga života.

Predmet Muzička umjetnost treba da pomogne učenicima/učenicama da postanu obrazovani slušaoci i ljubitelji muzike i da, pored podizanja opšteg kulturalnog nivoa, doprinese njihovu estetskom i humanom razvoju.

Kroz nastavu ovoga predmeta gimnazija učestvuje u formiranju svijesti o opštem i nacionalnom muzičkom identitetu kod učenika/učenica i u njihovu aktivnom i kritičkom praćenju savremenih muzičkih tokova.

Napomena: Međupredmetne oblasti / teme obavezne su u svim nastavnim predmetima i svi/sve nastavnici/nastavnice obavezni su da ih ostvaruju.

Međupredmetne oblasti / teme su sadržaji koji omogućavaju da se u opšteobrazovni kurikulum uključe određeni ciljevi i sadržaji obrazovanja koji nijesu dio formalnih disciplina ili pojedinih predmeta ili koji su po strukturi interdisciplinarni. Ovi sadržaji doprinose integrativnome pristupu opšteg obrazovanja i u većoj mjeri povezuju sadržaje pojedinih predmeta.

b) Broj časova po godinama obrazovanja

U I ili II razredu zastupljena je nastava muzičke umjetnosti sa 1 časom nedeljno.

Razred	Nedeljni broj časova	Oblici nastave T i V
I ili II	1	35
Ukupno		

3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOGA PROGRAMA

Opšti ciljevi nastave Muzičke umjetnosti su da:

- podseti učenike/učenice na izražajna sredstva muzičke umjetnosti
- stvori i razvije navike kod učenika/učenica da slušaju vrijedna muzička djela i izgrađuju pozitivan stav prema muzičkoj umjetnosti
- učenici/učenice prepoznaju muziku različitih stilskih razdoblja, vrsta i žanrova, razvijaju sposobnost estetskoga doživljavanja, kritičkoga rasuđivanja
- razumiju istorijsku i sociološku uslovljenost muzičke umjetnosti
- učenici/učenice usvajaju muzičke vrijednosti, važne za opštu i muzičku kulturu
- spoznaju nacionalno (narodno i umjetničko) muzičko stvaralaštvo i postaju svjesni/svjesne njegova značaja i potrebe njegova njegovanja u cilju očuvanja crnogorske kulture, tradicije i identiteta
- aktivnim bavljenjem muzikom, učenici/učenice razvijaju i bogate emocionalne, racionalne, intelektualne, psihomotoričke, estetske, moralne i socijalne potencijale
- kroz različite oblike muzičke aktivnosti, učenici/učenice razvijaju sposobnost vlastite muzičke kreativnosti i produktivnosti
- muzikom, kao univerzalnim jezikom komunikacije, učenici/učenice razvijaju sposobnost za saradnju, tj. rad u grupi i učestvovanje u oblikovanju kulture življenja
- učenici/učenice spoznaju interdisciplinarno povezivanje muzike s drugim predmetima, umjetnostima i naukama
- učenici/učenice prate muzički život organizovano ili samostalno pošećujući muzičke manifestacije
- uče da kritički analiziraju muzičke programe u medijima
- učenici/učenice se prilagođavaju savremenim tehnološkim dostignućima u muzici
- učenici/učenice se navikavaju na muzičku umjetnost i kulturu kao dio života.

4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOGA PROGRAMA

I razred – obavezni sadržaji

Tema: O MUZICI UOPŠTE

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / Sadržaj	Korelacije
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – umije da razlikuje izražajna sredstva muzike i razvija sposobnost njezina pažljivog slušanja – poznaje karakteristike melodije, ritma, sazvučja – umije da prepozna izvođačka sredstva i sastave (vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne) – umije da prepozna i definiše različite muzičke oblike. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analitički slušaju i prepoznaju primjere iz muzičke literature – grupno rade: analiziraju karakteristike melodije, ritma, sazvučja – slušajući, prepoznaju vokalnu, instrumentalnu i vokalno-instrumentalnu muziku – individualno rade: slušajući, analiziraju pojedine muzičke oblike. 	<p>Ritam, melodija, harmonija; polifonija, homofonija; vokalna, instrumentalna, vokalno-instrumentalna muzika; izvođački sastavi (od soliste do orkestra); muzički oblici (od motiva do kantate i oratorijuma, muzičko-scenska djela).</p>	<p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: metrika u jeziku i književnosti</p>

Tema: RAZVOJNI PERIODI I STILSKE EPOHE U MUZICI

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / Sadržaj	Korelacije
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – umije da razlikuje i definiše razvojne periode, stilske epohe i njihove osnovne karakteristike – razumije razvoj muzike od jednoglasja do višeglasja – umije da razlikuje stvaralaštvo u različitim epohama muzičke umjetnosti, svjetskoj i crnogorskoj – umije da prepozna i objasni muziku XX vijeka i najvažnije pravce, u 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slušno prepoznaju stilske epohe u muzici – slušajući, upoređuju djela iz svjetske muzičke literature po stilskim periodima – slušajući, upoređuju svjetska i crnogorska muzička djela – analiziraju poznata umjetnička djela, njihov oblik i izvođački sastav, i povezuju ih s epohom – analitički slušaju zvučne primjere 	<p>Praistorija, robovlasnički period, srednji vijek, renesansa, barok i rokoko, klasika, romantizam, impresionizam, muzika XX vijeka, džez, pop, rok, filmska i scenska muzika; muzički oblici (koral, misa, liturgija, solo pjesma, horska pjesma, motet, kanon, oratorijum, kantata, sonata, simfonija, simfonijska poema, koncert, opera, balet), kamerna muzika, programska i</p>	<p>Istorija: povezivanje istorijskih dešavanja sa stilskim pravcima u muzici.</p> <p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: povezivanje poznatih djela iz književnosti s muzičkim ostvarenjima (npr. „Romeo i Julija“ Šekspir i Prokofjev, „Balkanska carica“ Nikola I</p>

<p>svijetu i s posebnim osvrtom na Crnu Goru</p> <ul style="list-style-type: none"> – umije da prepozna vrijedna muzička ostvarenja, definiše njihov oblik, razlikuje izvođački sastav i povezuje ih s epohom u kojoj nastaju – umije da povezuje i upoređuje karakteristike muzike s karakteristikama drugih umjetnosti, po epohama – umije da prepozna oblike savremene muzike (od džez do popa; zabavna i plesna muzika; scenska i filmska muzika) – razumije specifične uslove u kojima se stvarala muzička kultura u Crnoj Gori. 	<p>različitih žanrova savremene muzike (džez, pop, rok), komentarišu sličnosti i razlike</p> <ul style="list-style-type: none"> – slušaju i upoređuju zvučne primjere filmske i scenske muzike – analiziraju stvaralaštvo crnogorskih kompozitora – pošećuju izvođenja djela različitih muzičkih žanrova – slušaju koncert Crnogorskog simfonijskog orkestra i pismeno iznose utiske – prave prikaz stvaralaštva nekoga kompozitora/kompozitorke, izvođača/izvođačice ili umjetničkoga djela, po izboru. 	<p>apsolutna muzika, plesovi i igre; poznata djela svjetskih i crnogorskih kompozitora.</p>	<p>Petrović i D. de Sarno itd).</p> <p>Likovna umjetnost: poređenje s istoimenim stilskim periodima</p> <p>Geografija: muzički opis pojedinih geografskih pojmova i oblasti (npr. rijeka Vltava u djelu B. Smetane).</p>
---	---	---	--

Tema: VOKALNO I INSTRUMENTALNO IZRAŽAVANJE

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / Sadržaj	Korelacije
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvija interes za pjevanje – zna osnove kvalitetnoga i estetskoga pjevanja – zna da interpretira nekoliko narodnih (iz Crne Gore), umjetničkih i zabavnih pjesama – usavrši tehniku sviranja na Orfovim i drugim instrumentima. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pjevaju kompozicije crnogorskih i stranih autora – istražuju kulturu pjevanja umjetničke i izvorne (narodne) muzike u Crnoj Gori – istražuju opersko pjevanje i upoređuju njegov tretman u svijetu i u Crnoj Gori – pjevaju uz instrumentalnu pratnju – izvode instrumentalne i vokalno-instrumentalne sadržaje – aktivno učestvuju u radu školskoga hora. 	<p>Fonotorni aparat, vokalna tehnika, interpretacija.</p> <p>Jednoglase i dvoglasne pjesme (s instrumentalnom pratnjom ili bez nje); Orfov instrumentarijum; narodne, umjetničke i zabavne kompozicije; dirigent, partitura, koncertno izvođenje, priredba.</p>	<p>Biologija: građa i funkcija čula sluha i glasovnoga (fonotornog) aparata.</p> <p>Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost: narodna i umjetnička poezija korišćena u vokalnim i vokalno-instrumentalnim djelima.</p>

Tema: STVARANJE MUZIČKIH SADRŽAJA

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / Sadržaj	Korelacije
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – notalno oblikuje i zapisuje ritmičke i melodijske ideje u vidu kraćih, jednostavnih muzičkih cjelina – umije da prepozna i kreativno izrazi sopstveni emocionalni doživljaj muzike literarno, likovno ili plesno – zna osnovne karakteristike raznih plesova i igara i umije da ih razlikuje. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stvaraju kraće, jednostavne muzičke cjeline – literarno ili likovno izražavaju i predstavljaju sopstveni doživljaj muzičkoga djela. – uče da plešu neku narodnu igru, društveni ili umjetnički ples, po izboru. 	<p>Kolo, savremeni plesovi (tango, rumba, samba, ča-ča-ča, swing, rokenrol), polka, valcer, marš; koreograf, kostimograf.</p>	<p>Likovna umjetnost: kostimografija – primijenjena umjetnost.</p> <p>Fizičko vaspitanje: ritmičko i estetsko kretno izražavanje i stvaralaštvo.</p> <p>Psihologija: stavovi, sopstveni doživljaj muzike.</p>

Tema: SAVREMENA MUZIČKA TEHNOLOGIJA I ELEKTRONSKA MUZIKA

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / Sadržaj	Korelacije
<p>Učenik/učenica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – upozna osnove savremene muzičke tehnologije i elektronske instrumente – prepoznaje pozitivne i negativne uticaje medija. 	<p>Učenici/učenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – informišu se o razvoju elektronskih instrumenata i savremenoj notaciji – izvode praktičan rad na računaru s programom za muziku (uz pomoć nastavnika/nastavnice) – prate muzičke događaje putem medija, analiziraju ih i vrednuju – usmeno ili pismeno komentarišu radijske i televizijske muzičke programe – vrše istraživanje među vršnjacima, putem ankete, koliko su informisani o muzici (umjetničkoj, zabavnoj, narodnoj i elektronskoj). 	<p>Računari, programi, elektronski i električni instrumenti, sintisajzer, notacija za elektronske instrumente, radio, televizija.</p>	<p>Informatika: korišćenje znanja iz informatike za muzičke sadržaje.</p> <p>Psihologija: uticaj medija na kreiranje stavova (vrijednosti) prema muzici.</p> <p>Sociologija: kultura i kontrakultura.</p>

5. DIDAKTIČKE PREPORUKE

U gimnaziji se nastava muzičke umjetnosti izvodi sa 35 časova godišnje, odnosno s jednim časom neđeljno u I ili II razredu, a u III i IV

razredu postoji kao izborni predmet (*Muzika – moj jezik*). Izvođenje nastavnoga plana i programa mora pratiti opšti razvoj učenika/učenice, kao i muzičke događaje u kulturnome okruženju, u cilju postizanja viših saznanjnih ciljeva. Sadržajno raznolik program iziskuje od nastavnika/nastavnice pažljivo planiranje i vođenje časa s jasno postavljenim ciljem. Nastavnik/nastavnica oblikuje pojedinačne nastavne jedinice prema operativnim ciljevima predmeta, tako da ih može povezivati u zaokružene cjeline, kroz kreativnu integraciju ciljeva, aktivnosti i sadržaja.

Nastavnik/nastavnica mora biti aktivan/aktivna koristeći različite metode rada, jer samo tako će umjesto teorijskih znanja razvijati muzičke sposobnosti učenika/učenica. Treba učenike/učenice podsticati na samostalni stvaralački rad, uz pomoć dostupne literature, kvalitetnoga instrumentarija i savremenih audio-vizuelnih sredstava.

Slušanje muzike

Glavni je cilj nastave muzičke umjetnosti da stvara aktivne slušaoce muzike. Ta temeljna radnja razvija sposobnost analitičnoga slušanja, a time i saznavanja i vrednovanja. Prilikom slušanja neophodna je koncentracija i pažnja. Ovaj vid aktivnosti zahtijeva od nastavnika/nastavnice promišljen postupak kojim će učenika/učenicu motivisati za pažljivo slušanje i dobiti od njega/nje povratnu informaciju o karakteristikama odslušanoga djela.

Pri uvodnoj analizi nastavnik/nastavnica daje osnovne podatke koji će učeniku/učenici pomoći da razumije muzičko djelo, njegov oblik, izvođački sastav i slično. Posebnu pažnju treba posvetiti vrednovanju muzičkih djela, njihovu izvođenju i muzičkome doživljaju. Učenike/učenice treba podsticati i voditi ka kritičkoj raspravi, upoređivanju, ocjenjivanju umjetničkih vrijednosti.

Izvođenje muzike

Izvođenje muzike uključuje pjevanje, sviranje i igranje uz muziku.

1. Pjevanje je elementarni način čovjekova individualnog i grupnog muzičkog izraza. U gimnazijskim razredima može zaživjeti ako nastavnik/nastavnica predvidi odgovarajuću muzičku literaturu i način izvođenja, koji će biti podstrek za doživljaj, tako da učenici/učenice:

- uz pomoć nastavnika/nastavnice pripremaju kompoziciju ili dio nje, prema odgovarajućoj partituri
- pjevaju po sluhu poznate melodije
- razumiju muzičko-poetski sadržaj kompozicija.

Važno je da nastavnik/nastavnica sprečava nelagodnost učenika/učenica, koja je karakteristična za taj uzrast, i da podstiče opuštenost i samopouzdanje. Preporučljivo je početi s grupnim pjevanjem, jer se na taj način učenici/učenice socijalizuju i lakše izražavaju.

Pjevačka literatura se bira pažljivo. Na času nije primarna samo analitička komponenta nego učnički interesi i njihove pjevačke mogućnosti. Tekst pjesama treba da ima umjetničku vrijednost i pouku. Muzički dio treba da je prilagođen izvođačkim sposobnostima i uzrastu učenika/učenica. Punu pažnju posvetiti kvalitetu i kreativnosti izvođenja. Pri obradi pjesme obnavljaju se neki teorijski pojmovi i znanja iz muzike. Nastavnik/nastavnica uključuje vježbe za upjevavanje koje šire glasovni opseg i doprinose kvalitetnijem pjevačkom izvođenju.

2. Sviranje odnosno **upotreba instrumenata** trebaju biti pažljivo pripremljeni.

Najpraktičniji za tu svrhu je Orfov instrumentarij jer ne zahtijeva posebna predznanja i tehničko-izvođačke sposobnosti. Ako u razredu postoji neko od učenika/učenica ko svira neke druge instrumente, i njih uključujemo u sviranje. Sviranjem na ovim instrumentima prvenstveno pratimo pjevanje, a mogu se koristiti i za izvođenje jednostavnijih ritmičkih ili melodijskih cjelina.

3. Igranje uz muziku predstavlja način povezivanja muzike i plesa, ali zbog maloga broja časova može mu se posvetiti pažnja samo informativno, u vidu demonstracije. Nastavnik/nastavnica može organizovati čas u vidu posete plesnoj školi i slično.

Kreativno izražavanje

Učenici/učenice kreativno izražavaju svoje muzičke doživljaje (literarno – tekstom; likovno – slikom, crtežom; ili plesno – pokretom). Na taj način izražavaju svoje sposobnosti i talente, što doprinosi povezivanju muzike s ostalim umjetnostima, a i opuštenijoj atmosferi na času. Kroz ove aktivnosti (pjevanje, sviranje, kreativno izražavanje) učenici/učenice izvode odabranu muzičku literaturu. Izvođačke aktivnosti podstiču razvoj psiho-motornih i muzičkih sposobnosti, ošjećaj za harmoniju i sposobnost estetskoga oblikovanja, što doprinosi razvoju muzičkoga mišljenja tj. muzičke inteligencije.

Njima učenici/učenice šire saznanje i o povezanosti muzike s drugim umjetnostima, kao i naukama koje pomažu razvoj muzičke tehnologije. Nova iskustva utiču na stvaranje pravilnoga vrednovanja muzike kao čovjekove kulturne potrebe u svim periodima i sredinama življenja i oblikuju kritičko mišljenje o položaju muzičke umjetnosti danas.

6. KORELACIJE MEĐU PREDMETIMA

Korelacije među predmetima date su u tabelama.

7. STANDARDI ZNANJA

Učenici/učenice treba da:

- prepoznaju određene kompozicije, kao osnovu za aktivno slušanje koncertnih programa i zvučnih snimaka
- razlikuju izvođačke sastave: vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne
- razlikuju djela po obliku, vrsti, žanru i sadržaju
- znaju osnovne informacije o stvaranju i reprodukciji muzike, o muzičkim stvaraocima i sredstvima i načinima izražavanja muzike
- znaju osnovne karakteristike stilskih epoha
- u skladu s individualnim mogućnostima i interesima ovladavaju vokalnim ili instrumentalnim sadržajem kompozicije
- zavisno od interesa i sposobnosti, kreativno izražavaju muzičke doživljaje – literarno, likovno ili plesno
- steknu školsku i vanškolsku muzičku kulturu.

8. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I OCJENJIVANJA

Nastavnik/nastavnica provjerava znanje svakoga pojedinca u grupi. Provjeravanje mora biti kompleksno i stalno (nastavnik/nastavnica mora pratiti učenikova/učeničina dostignuća kroz različite aktivnosti, interesovanje za pojedine djelatnosti, aktivno učestvovanje, sposobnost komuniciranja, kreativnost). Načini provjeravanja i ocjenjivanja primjereni predmetu muzička umjetnost jesu domaći radovi, usmeno odgovaranje, fonotestovi...

Za kvalitetno ocjenjivanje i provjeravanje znanja nastavnik/nastavnica mora primijeniti stručna i didaktička znanja, različite načine i individualan pristup učenicima/učenicama, dosljednost, objektivnost, plansko i javno ocjenjivanje.

Provjera znanja i ocjenjivanje zahtijevaju od nastavnika/nastavnice veliko znanje ne samo iz struke, nego i iz pedagogije (didaktike) i psihologije. Sadržaj i način provjeravanja utiče na to kad, koliko i kako će đaci učiti, tako da tu nastavnik/nastavnica mora biti posebno pažljiv/pažljiva.

Znanje ne smije biti vrednovano samo na nivou reprodukcije, nego razumijevanja, doživljaja i primjene. Nastavnik/nastavnica provjerava i ocjenjuje i time dobija povratnu informaciju o stečenome znanju učenika/učenica.

9. RESURSI ZA REALIZACIJU NASTAVE

Ovaj program datće željene rezultate jedino ako se za njegovu realizaciju obezbijede odgovarajući materijalni i tehnički uslovi. Čas se mora izvoditi u velikom, zvučno izolovanom prostoru, koji mora biti opremljen klavirom (ili pijaninom, ili električnim klavirom...), muzičkom literaturom, knjigama, audio-vizuelnim sredstvima, Orfovim instrumentarijumom, gitarom, udaraljka, kolekcijom CD-ova i CD-plejerom, kompjuterom...

9.1. Predložena djela za slušanje

Napomena: Primjere koji će biti navedeni treba shvatiti kao prijedlog. Pri njihovu odabiru vodilo se računa o zastupljenosti svih stilova i onih kompozitora/kompozitorki i izvođača/izvođačica koji su obilježili svoje vrijeme. Ne moraju se odslušati sva predložena djela, nego ona koja su nastavniku/nastavnici dostupna. Takođe, nastavniku/nastavnici se preporučuje i uvođenje onih muzičkih sadržaja koji se ističu po kvalitetu, a koji su usklađeni s definisanim operativnim ciljevima i interesima učenika/učenica.

SREDNJI VIJEK

Gregorijanski koral
Vizantijsko pjevanje

RENEŠANSA

Palestrina, Laso,
(izbor iz repertoara ansambla Renesans)

BAROK

Monteverdi: Arijadnina tužbalica
Persl: Didona i Enej
Vivaldi: Godišnja doba
Bah: koncerti, mise, pasije... (izbor)
Hendl: Aleluja (Mesija)...
Skarlati: Sonate
Gluk, Pergolezi...

KLASICIZAM

Hajdn: kvarteti, simfonije..
Mocart: simfonije (Praška, Jupiter, g-moll op. 40...), koncerti, Rekvijem, arije iz opera
Betoven: sonate, simfonije (III, V, IX)

ROMANTIZAM

Šubert: solo pjesme
Mendelson: Pjesme bez riječi, San ljetne noći (svadbeni marš)
Šuman: klavirska muzika
Šopen: klavirska muzika
Berlioz: Fantastična simfonija
List: Klavirska i orkestarska djela
Rosini: Seviljski berberin
Verdi: opere
Vagner: Valkire, Holanđanin lualica...
Bize: Karmen
Musorgski: Slike s izložbe

Čajkovski: baleti, simfonije
Smetana: Iz moje domovine (Vltava)
Dvoržak: Iz novoga svijeta

Grig: Per Gint

Mokranjac: Rukoveti, Liturgija, Opelo

XX VIJEK

Debisi: Popodne jednog fauna, klavirska djela

Ravel: Bolero

Stravinski: baleti

Bartok: klavirska muzika (Allegro barbaro), kvarteti, koncerti

Prokofjev: klavirska muzika, baleti

Orf: Karmina Burana

Pjacula: Tango

NACIONALNA MUZIKA I MUZIKA REGIONA

De Sarno: Balkanska carica

Ognjenović: Polka Milena

M. Petrović: solo pjesme

Hristić: Ohridska legenda

Hercigonja: Gorski vijenac

Boro Tamindžić: horske pjesme

Žarko Mirković: Musica sioranu, Triptih

Senad Gačević: Tevba

Aleksandar Perunović: All right, Kletva

DŽEZ

Geršvin: Rapsodija u plavom, Porgi i Bes...

Armstrong

Elington

Vladimir Maraš bend

MJUZIKL

Bernštajn: Priča sa zapadne strane

Kosa
Čikago
Jadnici

ROCK

Elvis Prisli
Bitlsi
Rolingstounsi
Pink Flojd
Kvin
Atomsko sklonište
Azra

POP

Vitni Hjuston
Madona
Bijonse
Perper
Džiboni
Sergej Četković

9.2. Literatura

1. Andreis, J.: *Povijest glazbe*, Liber Mladost, Zagreb, 1974.
2. Despić, D.: *Muzički instrumenti*, Univerzitet umjetnosti, Beograd, 1993.
3. Heveler, K.: *Muzički leksikon*, Matica srpska, Novi Sad, 1972.
4. Janson, H.V.: *Istorija umetnosti*, IRO Prosveta, Beograd, 1989.
5. Jerkov, S., Dakić, O.: *Muzika*, Centar za stručno obrazovanje, Podgorica, 2004.
6. Pejović, R.: *Istorija muzike*, Beograd, 1974.
7. Peričić, V., Skovran, D.: *Nauka o muzičkim oblicima*, Umjetnička akademija, Beograd, 1967.
8. Perunović, R., Ivanović M.: *Muzička umjetnost za 1. ili 2. razred gimnazije*, Zavod za udžbenike, Podgorica, 2007.
9. Marković, V., Perunović, R.: *Muzika - moj jezik, za 3. i 4. razred gimnazije*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2012.

10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/NASTAVNICA I STRUČNIH SARADNIKA/SARADNICA

Predmet Muzička umjetnost treba da predaje diplomirani profesor/profesorica muzike – odsjek Opšta muzička pedagogija (240 ECTS).